

ВНЗу. Про це вже наголошувалось на багатьох методичних конференціях.

Існує інша частина студентів, яка більш-менш успішно справляється з вивченням програми курсу, з них близько 15 % — студенти з творчим мисленням, які самостійно можуть дати постановку економічної проблеми, побудувати математичну модель, знайти розв'язок задачі на ПЕОМ і виконати його аналіз. Саме такі студенти мають бути в центрі уваги викладача, однак приділити їм належну увагу в аудиторії і поза нею не виникає можливості. Їх потенціал вичерпується на II—III курсах (у разі вибору цієї дисципліни на III курсі, де вона є уже вибірковою).

В силу орієнтації завдань викладача на «середнього» студента більша частина індивідуально — консультативної роботи направлена на «натаскування» цих студентів (що часто ігнорують цю роботу) на досягнення мінімального базового рівня, якого самостійно вони досягти не можуть.

Враховуючи, що ефективне управління складними економічними процесами в умовах ринкової економіки, неможливе без належного знання економіко-математичного моделювання як основного інструментарію обґрунтування рішень, необхідна більш фундаментальна, системна підготовка студентів з цієї дисципліни з обов'язковою вимогою введення комплексної семестрової роботи, а також обов'язковим застосуванням економіко-математичного моделювання як розділу дипломної магістерської роботи всіх економічних спеціальностей.

*Г. С. Тесленко, канд. екон. наук, доц.,
кафедра ІСЕ*

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

При викладанні дисципліни «Інформаційні системи в менеджменті» індивідуалізація навчального процесу реалізується частково на лекціях, але переважаюче вона здійснюється на практичних і лабораторних заняттях, при підготовці домашніх індивідуальних завдань.

Елементи індивідуальної направленості лекцій проглядаються в акцентуванні уваги кращих студентів на можливості поглибле-

ного опанування певними теоретичними і практичними положеннями лекційного матеріалу чи в привертанні уваги інших студентів на труднощі і шляхи їх подолання в окремих конкретних випадках.

На практичних і лабораторних заняттях переважно виконуються нормативні завдання, викладені в посібнику автора «Інформаційні системи і технології в аграрному менеджменті» (для самостійного вивчення дисципліни) та передбачені робочим планом. Проте до багатьох студентів застосовується індивідуальний підхід: тим, хто швидше справляється із завданнями, даються додаткові завдання та нараховуються додаткові бали; відстаючі отримують індивідуальну допомогу викладача, хоч часто ще і штрафні санкції. При комп'ютерному тестуванні відстаючим студентам надається також можливість додаткового тренінгу для відпрацювання тестів.

Самостійні завдання для домашнього виконання здебільшого в принципі мають індивідуальний характер за рахунок орієнтації на ув'язку їх з напрямками курсових чи наукових робіт, врахування рекомендацій викладача (теми постановок задач, характер комп'ютерних завдань з задіяванням певних комп'ютерних засобів тощо).

Індивідуалізація деяких завдань здійснюється доведенням кожному студенту вхідних контрольних показників, що позбавляють можливості при однаковій комп'ютерній технології використовувати результати роботи інших виконавців (задачі на оптимізацію розрахунків, окремі комп'ютерні тести, використання MS Project та Project Expert і ін.).

Низка індивідуальних завдань передбачають можливість проявити індивідуальні смаки і схильність в частині аналізу різних джерел з Інтернету чи літературних джерел, виборі теоретичних альтернатив, інструментальних засобів (різні портали і сайти, підбір параметрів чи пошук рішень з використанням додатка MS Excel, вибір комп'ютерних засобів для реалізації постановок задач тощо).

Індивідуальний облік і контроль успішності та виконання завдань студентами ведеться автором з допомогою комп'ютера (MS Excel) у спеціальній відомості на кожен академічну групу, де автоматично підраховуються бали за окремі модулі проміжного контролю, підбиваються бали перед іспитом. Туди ж (уже вручну) записуються набрані бали на іспиті та виводиться загальна оцінка (національна та ECTS) з навчальної дисципліни. Дані з цієї відомості потім переносяться в стандартну відомість

обліку поточної і підсумкової успішності, що видається деканатом.

Таким чином, досвід індивідуалізації навчання дозволяє зробити висновок про його позитивну роль в підвищенні рівня освоєння навчальної дисципліни, рівня комп'ютерної грамотності і загальної успішності студентів.

Л. Р. Тимофеева, старш. викл.,
кафедра конституційного та адміністративного права

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДІВ АКТИВІЗАЦІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

«Ефективний лектор сполучить майстерність ученого, письменника, режисера, артиста, шоумена і вчителя» (Вілберт Дж. Маккічі).

Система викладання, орієнтована на засвоєння знань студентами, має важливе значення для ефективності навчального процесу і впливає на вибір конкретних засобів навчально-пізнавальної діяльності та застосування їх на практиці. Це можуть бути вербальні сигнали чи, наприклад, голосові модуляції, заплановані паузи, жарти; візуальні — використання слайдів, реальних предметів і жестів; сенсорні, наприклад, коли педагог рухається по кімнаті і, не перериваючи лекції чи семінару, безпосередньо контактує зі студентами шляхом впливу в час навчання.

Активізують діяльність студентів паузи, вербальні (задали питання) і візуальні (перевірка сприйняття шляхом спостереження за виразом облич і жестів студентів).

Доцільно включати в лекцію ідеї і приклади, з якими студенти вже знайомі. Краща лекція та, яка встановлює взаємозв'язок з відомим матеріалом і досліджуваним матеріалом. Включається асоціативне запам'ятовування при встановленні зв'язку з попередніми та наступними темами.

Пропонується залучати студентів до будь-якого етапу управління процесом навчання, оскільки прийом делегування функцій стимулює мотивацію навчання і впливає на формування як особистісних якостей студента, так і фахових знань. Можливі такі прийоми: договір з аудиторією, гра, конкурс, змагання, сумісне планування навчання (відбір змісту; форм та методів навчання, контроль, взаємоперевірка, взаєморецензування, взаємовикладання — «метод змінних пар»), індивідуальний вибір завдань, са-